

УДК 343.9

DOI 10.33244/2617-4154.3(12).2023.201-210

І. Г. Бірюкова,*канд. юрид. наук,**Ірпінський фаховий коледж**економіки та права**e-mail: big8787@ukr.net***ORCID ID 0000-0003-3320-5822;****А. В. Гончаренко,***аспірант кафедри кримінальної юстиції,**Державний податковий університет**e-mail: a.honcharenko1994@gmail.com***ORCID ID 0000-0003-4804-2931**

ЗАПОБІГАННЯ УХИЛЕННЮ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ) В УКРАЇНІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) є нагальною проблемою будь-якої держави світу. Залишення без вирішення цього питання призводить до розвитку негативних тенденцій у соціально-економічній сфері, що впливає на порушення правил чесної конкуренції, зростання рівня корупції, недостатнє фінансування державних видатків, зокрема в оборонній та соціальній сферах, відтоку капіталу за межі держави тощо.

У статті досліджуються зарубіжний досвід запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) та його імплементація у законодавство України.

Акцентовано увагу на посиленні співпраці між країнами шляхом надання найширшого спектра легальних напрямів для звітування та обміну інформацією, дозволених законом; запровадження спрощених та ефективних операційних процедур для забезпечення ефективного звітування та обміну інформацією на практиці; використання розширених механізмів співпраці, таких як спільні операції та робочі групи; сприяння культурі співпраці на всіх рівнях.

Аргументовано, що запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) може бути досягнуте дієвими заходами фіскальної політики та фіскального контролю з метою визначення практичних рішень, які, по суті, допоможуть мінімізувати ризики негативних наслідків ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) та загалом допоможуть викоринити це явище.

Доведено, що запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) означає насамперед реалізацію механізмів з метою недопущення негативних наслідків цього явища шляхом застосування превентивних заходів. Акцентовано увагу

на тому, що профілактика та контроль є найефективнішими заходами для запобігання та протидії ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), а також наголошено на важливості врахування зарубіжного досвіду з цих питань.

Відмічено, що особливістю запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) є відсутність єдиного підходу до здійснення такої діяльності уповноваженими державними органами. У зв'язку з наведеним доцільним є використання та імплементація зарубіжного досвіду, який уже показав позитивні практичні результати.

Ключові слова: ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), кримінальне правопорушення, запобігання, кримінологічна характеристика, зарубіжний досвід, податковий контроль, фіскальний контроль.

Постановка завдання. Метою цього дослідження є вивчення зарубіжного досвіду щодо напрямів запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) та його імплементація у законодавство України.

Постановка проблеми. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) є важливою соціально-економічною проблемою в усіх суспільствах та державах світу незалежно від виду податкової системи чи рівня економічного розвитку країни, тому обман з використанням податкових пільг або ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) варто аналізувати насамперед щодо аспекту тіньової економіки. Соціальне середовище та економічний розвиток країни прагнуть зробити інтегровану оцінку щодо напрямів та заходів запобігання ухиленню, а не тільки пояснити індивідуальні мотиви вчинення таких діянь. Саме тому дослідження запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) є важливим з різних теоретичних та практичних аспектів, оскільки обумовлює виникнення масштабних негативних наслідків у державі та суспільстві.

Потужність і стійкість кожної правової держави досить тісно пов'язана з ефективністю функціонування її податкової та фінансової системи. Ваговим важелем дієвості податкової системи є саме виявлення масштабів використання схем ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Можна зазначити, що чим більшими є масштаби ухилення від сплати обов'язкових платежів, тим більш слабкою стає держава, її органи та інституції у зв'язку з хронічним недофінансуванням державного та місцевих бюджетів. З метою забезпечення стійкого і належного розвитку кожної правової держави надважливим є дослідження питань щодо запобігання та протидії ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема запобігання кримінальним правопорушенням, пов'язаним з ухиленням від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), була об'єктом дослідження таких учених, як: П. П. Андрушко, В. І. Борисов, В. В. Голіна, І. М. Даньшин, О. М. Джужа, А. П. Закалюк, В. В. Лисенко, В. В. Сташис, Є. Л. Стрельцов, В. Я. Тацій, В. В. Топчій, М. І. Хавронюк, С. С. Чернявський та ін. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць у цій сфері, варто вказати, що на практиці досі залишається чимало невіршених питань, що підкреслює актуальність

цієї теми, особливо щодо імплементації позитивного зарубіжного досвіду та напрямів запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

Виклад основного матеріалу. Податкове шахрайство, зокрема ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), впливає на всіх без виключень. Це відбувається всередині країни та між країнами як ЄС, так і в усьому світі. У зв'язку з цим одна країна самостійно вирішити цю проблему не може. Кожна держава повинна систематично співпрацювати з іншими учасниками міжнародної арени, щоб боротися з цією проблемою чітко та врегульовано.

Фіскальний контроль є важливою складовою досягнення управлінських цілей контролюючих органів у сфері нарахування та сплати податків і загалом виступає частиною державного менеджменту. Основною метою є пошук відповідних рішень і дій, які допоможуть здійснювати запобігання та боротьбу з ухиленням від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Складовою частиною фінансового контролю є саме фіскальний контроль, який включає всі дії, спрямовані на перевірку реальності, законності та правдивості декларацій, перевірку правильності та точності виконання, відповідно до закону, податкових зобов'язань платників податків та проведення профілактичної роботи щодо виявлення ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

Отже, використовуючи фіскальний контроль, податкові органи мають на меті передусім запобігання податковому шахрайству з боку платників податків, а також попередження порушення та встановлення відповідальності за заподіяну шкоду, використовуючи для цього різноманітні засоби, методи та інституції.

Спираючись на досвід 67 країн, спільний звіт ОЕСР (Організації економічного співробітництва та розвитку) та Світового банку зосереджується на правових, стратегічних, операційних і культурних аспектах співпраці між податковими та антикорупційними органами. Зважаючи на те, що щорічні втрати доходів від ухилення від сплати податків і корупції оцінюються в мільярди доларів, надзвичайно важливо, щоб державні установи могли об'єднати зусилля для виявлення та запобігання цим явищам. Вказаний звіт передбачає поліпшення співпраці між податковими й антикорупційними органами у боротьбі з податковими кримінальними правопорушеннями та корупцією і наголошує на посиленні співпраці між країнами шляхом: надання найширшого спектру легальних напрямів для звітування й обміну інформацією, дозволених законом; запровадження спрощених та ефективних операційних процедур для забезпечення ефективного звітування й обміну інформацією на практиці; використання розширених механізмів співпраці, таких як спільні операції та робочі групи; сприяння культурі співпраці на всіх рівнях [1].

У співпраці зі Східноафриканським співтовариством, Службою фіскальної інформації та розслідувань Нідерландів, Службою внутрішніх доходів США (IRS) і Податковим агентством Данії (DTA) Світовий банк також розробляє програму допомоги країнам, що розвиваються, у боротьбі з ухиленням від сплати податків – «Міжнародний центр синтезу». Сутність полягає в залученні IT-спеціалістів та бізнес-

структур розвинених країн для підтримки роботи Світового банку з кредитування та технічної допомоги.

Щодо напрямів запобігання досліджуваним кримінальним правопорушенням, зарубіжний досвід свідчить про те, що необхідно: а) оцінити загрозу страхових продуктів, оскільки характер ухилення від сплати податків змінюється від використання підставних фірм у секретних юрисдикціях до придбання страхових продуктів, які можна швидко перетворити на готівку (по суті, створюючи податкову гавань у будь-якій країні); б) здійснювати обмін податковою та митною інформацією між країнами, що дасть змогу, наприклад, порівнювати заявлену вартість експорту із заявленою вартістю імпорту, щоб виявляти неправильне виставлення рахунків тощо; в) використовувати штучний інтелект для виявлення податкового шахрайства (наприклад, у Данії інструменти штучного інтелекту показали 85-відсотковий рівень точності, причому 65 відсотків стосуються шахрайства) [2].

У більшості країн світу увагу фіскальних органів спрямовано на протидію ухиленню від сплати податків і зборів, оскільки суб'єкти господарювання з метою зниження податкових зобов'язань порушують податкове законодавство та вдаються до ухилення від сплати податків, завдаючи значної шкоди бюджету країни. Особливо велика кількість зловживань є пов'язаною зі сплатою податку на додану вартість [3, с. 60].

Цілі запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) можуть бути досягнуті дієвими заходами фіскальної політики та фіскального контролю з метою визначення практичних рішень, які, по суті, допоможуть мінімізувати ризики негативних наслідків ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) та загалом допоможуть використати це явище.

Запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) означає насамперед недопущення цього явища шляхом застосування профілактичних заходів. На нашу думку, профілактика та контроль є найефективнішими заходами для елімінації ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) і важливим у цьому аспекті є врахування відповідного зарубіжного досвіду.

Відсутність ефективного контролю може призвести до поширення явища ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) з негативними наслідками як для держави, так і всього суспільства. Зазначене обумовлює важливість посилення ролі й оперативного втручання органів державної влади та громадянського суспільства, організаційних і функціональних структур органів влади, що спеціалізуються на контролі за всіма соціальними та економічними сторонами.

З метою підвищення ефективності фіскального контролю, на нашу думку, необхідно виконати такі вимоги: визначити чіткі організаційні межі, що окреслюють обов'язки тих, хто має повноваження виконання податкового контролю, а також гарантії їх виконання поза будь-яким зовнішнім і внутрішнім втручанням у здійснення контрольної діяльності і без зловживань з боку контролюючих органів; забезпечити максимально просту, повну та гнучку законодавчу базу у цій сфері.

Створення ефективного контролю також означає, що він має здійснюватися на основі чітко визначених правил, критеріїв, повинен мати конкретну мету, уникаючи контролю, який базується на заздалегідь сформованих ідеях, думках, і бути сформульованим лише після завершення перевірки всіх даних і врегулювання всіх можливих засобів правового захисту.

На початку XIX століття Чилі й Аргентина вжили заходів для боротьби з ухиленням від сплати податків. Стратегії, яких вони дотримувалися, суттєво відрізнялися: Аргентина дотримувалася примусового підходу, який створив елітну аудиторську групу, наділену спеціальними юридичними повноваженнями, тоді як Чилі застосувала менш серйозний підхід, орієнтований на надання послуг, який покращив фіскальну угоду між державою та суспільством і запровадив реформу податкового адміністрування. Чилі вдалося на довгий період знизити рівень ухилення від сплати податків, тоді як успіх Аргентини був короточасним і рівень ухилення незабаром повернувся до колишніх показників. Крім важливих відмінностей в інституційній потужності цих країн, відмінні результати можна значно пояснити різними прийнятими стратегіями. Такий досвід може надати деякі корисні напрями щодо запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) [4].

Так, оскільки однією з основних причин виникнення та сприяння феномену ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) досить часто є недосконалість податкового законодавства, тому заходи запобігання повинні включати зміни у податковому законодавстві з тим, щоб усунути недоліки, які детермінують це явище через, наприклад, його неоднозначність, незрозумілість, можливість різного тлумачення, зокрема й податковими органами.

Заходи щодо вдосконалення податкового законодавства можуть включати, наприклад, створення стабільної законодавчої бази, зрозумілої у застосуванні, послідовної, із чітко визначеними санкціями проти дій, вчинених платниками податків з метою ухилення. Крім того, фактором, що сприяє феномена ухилення від сплати податків, є складність і множинність податків, інколи труднощі їх пізнання, розуміння та дотримання.

Необхідно позитивно відмітити перейняття міжнародного досвіду та запровадження в Україні інституту оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній, що є додатковим механізмом протидії розмиванню податкової бази, накопиченню доходів в іноземних юрисдикціях з метою ухилення від сплати податків в Україні.

Крім того, 2 травня 2023 року Верховною Радою України прийнято за основу з доопрацюванням положень законопроект № 8137, який спрямований на удосконалення процедур оподаткування контрольованих іноземних компаній, що в кінцевому результаті забезпечить кращий баланс між публічними та приватними інтересами [5].

Сутність вказаного інституту полягає у тому, що скоригований прибуток іноземних компаній, які контролюються податковими резидентами України, включається до: а) складу загального річного оподаткованого доходу контролюючої фізичної особи або б) збільшує об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств контролюючої юридичної особи.

Тобто запровадження вказаного інституту дозволяє оподаткувати в Україні прибуток контрольованих резидентами України іноземних компаній та призводить до втрати економічного сенсу у використанні компаній, які зареєстровані у «податкових гаванях» для мінімізації оподаткування та генерування надприбутків.

Україна також взяла на себе зобов'язання щодо приєднання до автоматичного обміну інформацією з контролюючими органами інших країн після набуття членства у Глобальному форумі з прозорості Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) й обміну фінансовою інформацією для податкових цілей.

ОЕСР має за мету сприяти значному стабільному економічному зростанню та зниженню бідності, поширюючи принципи та цінності, які включають у себе демократію, ринкову економіку, відкрити, регульовану та недискримінаційну міжнародну торгівлю та фінансову систему, підтримувану ефективним керівництвом [6].

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2021 № 978-р «Про схвалення проекту листа Уряду України до Організації економічного співробітництва та розвитку стосовно впровадження Стандарту щодо автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки в податкових цілях» Кабмін України офіційно висловив намір приєднатись до багатосторонньої міжвідомчої угоди, розробленої ОЕСР, та долучитися до міжнародної системи обміну інформацією відповідно до Common Standard on Reporting and Due Diligence for Financial Account Information (CRS) або Загальний стандарт звітності та належної перевірки інформації про фінансові рахунки [7].

CRS є міжнародним стандартом, схваленим Радою ОЕСР, який вимагає, щоб країни, які його запровадили, збирали інформацію про фінансові рахунки власників у фінансових установах та автоматично щорічно обмінювалися цією інформацією з юрисдикціями-партнерами в рамках Багатосторонньої угоди компетентних органів про автоматичний обмін інформацією про фінансові рахунки (Угода) [8].

Тобто обмін інформацією на підставі Угоди стане можливим для нашої держави виключно після прийняття Україною законодавства, яке буде необхідним для імплементації стандарту.

У зв'язку з цим 20 березня 2023 року Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки» [9].

Отримання Державною податковою службою України доступу до інформації про фінансові активи резидентів України в інших юрисдикціях є важливим засобом для контролю за повнотою та своєчасністю декларування оподатковуваних доходів; виявлення незадекларованих доходів; впровадження непрямих методів контролю; підвищення ефективності застосування, зокрема нових правил оподаткування контрольованих іноземних компаній; запобігання ухиленню від сплати податків.

Висновки. Насамкінець зазначимо, що Україною вже зроблено кроки щодо впровадження світового досвіду щодо запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів). Зокрема, запроваджено та вдосконалюється інститут

трансфертного ціноутворення, концепція бенефіціарного власника під час застосування пониженої ставки податку згідно з правилами міжнародного договору України, до Верховної Ради України внесено законопроекти про вдосконалення процедур оподаткування контрольованих іноземних компаній, приєднання України до глобальної системи обміну податковою інформацією та загалом посилюється контроль за фінансовими активами. Узагальнення досвіду зарубіжних держав дає змогу зробити висновок, що серед способів протидії вказаному діянню необхідно виділити такі: реалізація принципу невідворотності покарання за ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів); системний контроль за фінансовими активами платниками податків; ефективне використання сучасних цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту, для аналізу і перевірки податкової інформації з метою виявлення ризиків ухилення від сплати податків зборів (загальнообов'язкових платежів) на етапі формування схем агресивного податкового планування тощо. Варто також зауважити, що особливістю запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) в Україні є відсутність єдиного підходу до здійснення такої діяльності уповноваженими державними органами, саме тому доцільним, на нашу думку, є використання та імплементація позитивного зарубіжного досвіду, який уже показав позитивні практичні результати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. OECD and World Bank call for whole-of-government approach to combating tax evasion and corruption. The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). URL : <https://www.oecd.org/tax/oecd-and-world-bank-call-for-whole-of-government-approach-to-combating-tax-evasion-and-corruption.htm> (дата звернення: 07.05.2023).
2. Fighting tax evasion: notes from the International Anti-Corruption Conference. Published on Governance for Development. WORLDBANK.ORGHome. URL : <https://blogs.worldbank.org/governance/fighting-tax-evasion-notes-international-anti-corruption-conference> (дата звернення: 07.05.2023).
3. Борейко Н. М., Борейко О. Ю. Досвід фіскальних органів країн-членів Європейського Союзу щодо протидії ухиленню від сплати податку на додану вартість. *Фіскальна політика в умовах макроекономічної стабілізації* : збірник матеріалів III науково-практичного інтернет-семінару до Дня науки, м. Ірпінь, 15–22 черв. 2018 р. / Науково-дослідний інститут фіскальної політики. Ірпінь, 2018. С. 60–62. URL : http://ndi-fp.nusta.com.ua/files/doc/2018_Zbirnuk_tez_2018_06_15-22.pdf (дата звернення: 07.05.2023).
4. Omar Sanchez Fighting Tax Evasion in Latin America: the contrasting strategies of Chile and Argentina. *JOURNAL ARTICLE*. Third World Quarterly. 2011. Vol. 32, No. 6. Pp. 1107–1125 (19 pages). Published By: Taylor & Francis, Ltd. URL : <https://www.jstor.org/stable/41300309> (дата звернення: 07.05.2023).
5. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення оподаткування контрольованих іноземних компаній : проект Закону України від

Бірюкова І. Г., Гончаренко А. В. Запобігання ухиленню від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) в Україні: зарубіжний досвід

19.10.2022 № 8137. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40683> (дата звернення: 07.05.2023).

6. Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) / Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL : <https://tax.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/informatsiya-schodo-spivrobitnitstva-derjavnoi-podatkovoi-slujbi/organizatsiya-ekonomichnogo-spivrobitnitstva-ta-rozvitku--oesr-/> (дата звернення: 07.05.2023).

7. Про схвалення проекту листа Уряду України до Організації економічного співробітництва та розвитку стосовно впровадження стандарту щодо автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки в податкових цілях : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2021 р. № 978-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 07.05.2023).

8. CRS (Загальний стандарт звітності) / Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL : <https://mof.gov.ua/uk/crs-578> (дата звернення: 07.05.2023).

9. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо імплементації міжнародного стандарту автоматичного обміну інформацією про фінансові рахунки : Закон України від 20 березня 2023 року № 2970-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2970-20#Text> (дата звернення: 07.05.2023).

REFERENCES

1. OECD and World Bank call for whole-of-government approach to combating tax evasion and corruption. The Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). URL : <https://www.oecd.org/tax/oecd-and-world-bank-call-for-whole-of-government-approach-to-combating-tax-evasion-and-corruption.htm> (access date: 07.05.2023).

2. Fighting tax evasion: notes from the International Anti-Corruption Conference. Published on Governance for Development. WORLDBANK.ORGHome. URL : <https://blogs.worldbank.org/governance/fighting-tax-evasion-notes-international-anti-corruption-conference> (access date: 07.05.2023).

3. Boreyko N., Boreyko O. Experience of the fiscal authorities of the member states of the European Union in combating value added tax evasion. *Fiscal policy in conditions of macroeconomic stabilization* : Collection of materials of the 3rd Scientific and Practical Internet Seminar for the Day of Science, Irpin, June 15–22, 2018 / Scientific Research Institute of Fiscal Policy. Irpin, 2018. P. 60–62. URL : http://ndi-fp.nusta.com.ua/files/doc/2018_Zbirnik_tez_2018_06_15-22.pdf (date of application: 07.05.2023).

4. Omar Sanchez Fighting Tax Evasion in Latin America: the contrasting strategies of Chile and Argentina. JOURNAL ARTICLE. Third World Quarterly. 2011. Vol. 32, № 6. Pp. 1107–1125 (19 pages). Published By: Taylor & Francis, Ltd. URL : <https://www.jstor.org/stable/41300309> (date of application: 07.05.2023).

5. On amendments to the Tax Code of Ukraine regarding the improvement of taxation of controlled foreign companies: Draft Law № 8137 dated 19.10.2022. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40683> (date of application: 07.05.2023).

6. Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). Official website of the State Tax Service of Ukraine. URL : <https://tax.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/informatsiya-schodo-spivrobitnitstva-derjavnoi-podatkovoi-slujbi/organizatsiya-ekonomichnogo-spivrobitnitstva-ta-rozvitku--oesr/> (date of application: 07.05.2023).

7. On the approval of the draft letter from the Government of Ukraine to the Organization for Economic Cooperation and Development regarding the implementation of the standard for the automatic exchange of information on financial accounts for tax purposes. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 18, 2021 № 978. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-2021-%D1%80#Text> (date of application: 07.05.2023)

8. CRS (Common Reporting Standard). Official website of the Ministry of finance Ukraine. URL: <https://mof.gov.ua/uk/crs-578> (date of application: 07.05.2023).

9. On making changes to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the implementation of the international standard of automatic exchange of information on financial accounts. Law of Ukraine dated March 20, 2023. № 2970-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2970-20#Text> (date of application: 07.05.2023).

I. Biriukova, A. Honcharenko. Prevention of evasion of taxes, fees (mandatory payments) in Ukraine: foreign experience

Evasion of taxes, fees (mandatory payments) is a pressing issue for any country worldwide. Neglecting to address evasion of taxes, fees (mandatory payments) leads to negative trends in the socio-economic sphere, including violations of fair competition, increased corruption, inadequate funding of government expenditures (inter alia, in defense and social sectors), and capital outflow, etc. This article explores prevention and deterrence strategies for evasion of taxes, fees (mandatory payments), aiming to mitigate its detrimental consequences through preventive measures and leveraging international experience.

The article explores international experience in preventing evasion of taxes, fees (mandatory payments) and its implementation in Ukrainian legislation

Emphasizes the importance of enhancing cooperation between countries through legal reporting and information exchange, implementing streamlined and efficient operational procedures, utilizing extended collaboration mechanisms such as joint operations and working groups, and fostering a culture of cooperation at all levels.

It argues that effective fiscal policies and controls are key to preventing evasion of taxes, fees (mandatory payments) in order to determine practical solutions, which essentially lead to the minimization its risks and ultimately eradicating this phenomenon.

It further asserts that preventing evasion of taxes, fees (mandatory payments) primarily entails implementing mechanisms to prevent the negative consequences of this phenomenon through the application of preventive measures. The article emphasizes that prevention and control are the most effective measures to prevent and combat evasion of taxes, fees (mandatory payments), and emphasizes the importance of considering international experience in these matters.

The article notes that the absence of a unified approach among authorized government bodies is a distinctive aspect of preventing evasion of taxes, fees (mandatory payments). In this connection, it is desirable to use and implement the foreign experience, which has already shown positive practical results.

Key words: *Evasion of taxes, fees (mandatory payments), criminal offense, prevention, criminological characteristics, foreign experience, tax control, fiscal control.*

Стаття надійшла до редколегії 16 травня 2023 року